

Your anaesthetic for Caesarean Section, 1st ed, 2003 CROATIAN

Carski rez: Vaš izbor anestezije

Svako peto dijete rađa se carskim rezom. Dvije trećine takvih poroda je neočekivano. Stoga možda želite baciti letimičan pogled na ovu brošuru, iako sami ne očekujete da ćete imati carski rez.

Rodenje djeteta je nezaboravan doživljaj

Carski rez može biti jednako ugodan kao i vaginalni porod, pa ako se dogodi da trebate carski rez to ne biste trebali doživjeti kao bilo kakav hendikep. Najvažnije je da ste vi i dijete sigurni. Carski rez može biti najbolji način da se to postigne.

Postoji nekoliko vrsta anestezije za carski rez. Ova brošura objašnjava različite mogućnosti. O izboru anestezije možete razgovarati sa vašim anesteziologom. Opstetrički anesteziolozi su liječnici specijalizirani za anestetičku brigu i dobrobit trudnih žena i njihove djece.

Vaš carski rez može biti unaprijed planiran; ovo se zove elektivni carski rez. On može biti poželjan ukoliko postoji povećana šansa za razvoj komplikacija tijekom normalnog poroda. Na primjer, može se desiti da je vaša beba u neuobičajenom položaju u kasnoj fazi trudnoće.

U nekim slučajevima carski rez može biti potreban u žurbi, uobičajeno kad ste već u porodu. To je takozvani hitni carski rez. On može biti potreban zbog lošeg napredovanja poroda, zbog pogoršanja stanja djeteta ili zbog oba ova razloga.

Vaš porodničar objasnit će vam razloge zbog kojih je potreban carski rez i dobit će vaš pristanak za operaciju.

Vrste anestezije

Postoje dvije glavne vrste anestezije; vi može biti ili budni ili spavati. Većina carskih rezova obavlja se u regionalnoj anesteziji u kojoj ste budni, ali je osjet iz donjeg dijela tijela umrtvljen. Obično je sigurnija za majku i dijete i omogućava da vi i vaš partner zajedno doživite porod.

Postoje tri vrste regionalne anestezije:

1. **Spinalna-** metoda koja se najčešće koristi. Može se primjeniti i kod planiranih i hitnih carskih rezova. Živci i kičmena moždina koji prenose osjete iz donjih dijelova vašeg tijela (kao i nalog mišićima da se pokreću) nalaze se u vrećici s tekućinom unutar vaše kičme. Lokalni anestetik unosi se unutar ove vrećice sa tekućinom koristeći pri tome veoma tanku iglu. Spinalna anestezija nastupa brzo sa malom dozom anestetika.
2. **Epiduralna-** tanka plastična cjevčica ili kateter postavlja se izvan vrećice s tekućinom pokraj živaca koji prenose bol iz maternice. Epiduralna se često koristi za tretman boli u porodu koristeći slabu otopinu lokalnog anestetika. Ako je potreban carski rez može se epiduralna analgezija pojačati dajući jaču anastetičku otopinu. U epiduralnoj anesteziji potrebna je jača doza lokalnog anestetika nego u spinalnoj i treba duže vrijeme da bi djelovala. Vaša epiduralna se može dodatno pojačavati ako je potrebno.
3. **Kombinirana spinalno-epiduralna (CSE)** – kombinacija je prethodne dvije vrste anestezije. Spinalna se može koristiti za carski rez. Epiduralna se može koristiti kad je potrebno dati još anestetika, te kada treba ukloniti bolove nakon operacije.

Opća anestezija- Ako za carski rez dobijete opću anesteziju, spavat ćete. Danas se opća anestezija koristi rjeđe. Može biti potrebna u nekim hitnim stanjima, ili ako postoji neki razlog zbog kojeg je regionalna anestezija neprikladna, ili ukoliko želite spavati za vrijeme operacije

Preoperativna priprema

Normalno ćete posjetiti bolnicu prije nego li budete primljeni zbog operacije. Babica će vam uzeti krv za neke testove prije operacije. Također će vam objasniti što možete očekivati. Većina žena odlazi kući nakon preoperativne procjene i vraća se u bolnicu na dan operacije, ali vi ćete možda morati provesti noć uoči operacije u bolnici. Trebat će vam dobiti tablete koje smanjuju kiselost želučanog sadržaja i sprječavaju mučninu; jednu tabletu morate uzeti noć uoči operacije i jednu ujutro na dan operacije. Ovo će vam biti objašnjeno.

Anesteziološka vizita

Prije carskog reza biste trebali vidjeti anesteziologa. On će uzeti podatke o vašim eventualnim prethodnim bolestima i bilo kojim prethodnim anestezijama. Možda ćete

trebati pregled ili neke dodatne pretrage. Anesteziolog će s vama razgovarati o vrsti anestezije i odgovoriti vam na vaša pitanja.

Na dan operacije

Babica će potvrditi vrijeme vaše operacije i provjeriti da li ste uzeli tablete. Možda će trebati obrijati vašu bikini liniju. Dobit ćete traku sa imenom na ruci ili gležnju. Babica će vam pomoći da obučete specijalne elastične čarape (takozvane kompresivne pneumatske čarape) koje sprječavaju stvaranje ugrušaka u nogama. Dobit ćete ogrtač za operacijsku salu. Vaš pratitelj se može pridružiti vama i babici u operacijskoj sali. Za operacijsku salu biti će osigurana specijalna odjeća. U sali će vam pričvrstiti uređaj koji potpuno bezbolno mjeri vaš krvni tlak, srčani ritam i količinu kisika u krvi. Koristeći lokalni anestetik da umrtvi kožu anesteziolog će vam postaviti kanilu kroz koju će vam u venu davati tekućinu. Zatim će započeti anestezija..

Što će se dogoditi ako dobijete regionalnu anesteziju?

Bit ćete zamoljeni da sjednete ili legnete na bok uz jako savijanje leđa. Anesteziolog će dezinficirati leđa otopinom antiseptika što ćete osjećati kao hlađenje. On ili ona će zatim pronaći prikladnu točku u sredini donjeg dijela leđa i dati vam injekciju male količine lokalnog anestetika da umrtvi kožu. To se ponekad osjeti kao kratkotrajni ubod žalca.

Za spinalnu anesteziju stavit će vam tanku spinalnu iglu u leđa, što obično nije bolno. Ponekad možete osjetiti trnce, kao mali električniudar duž jedne noge kako igla napreduje. Ovo morate signalizirati ali je važno da ostanete mirni dok vam postavljaju iglu. Kad je igla na pravom mjestu injicirati će vam lokalni anestetik i lijek protiv bolova, a zatim odstraniti iglu. Postupak obično traje par minuta, ali ako ima poteškoća sa postavljanjem igle može potrajati dulje.

Za epiduralnu anesteziju potrebna je deblja igla koja omogućava da se kroz nju postavi kateter u epiduralni prostor. Kao i kod spinalne ovo ponekad izaziva trnce kao mali električni udar duž noge. Važno je ostati miran dok anesteziolog postavlja kateter, ali jednom kad je kateter postavljen igla se odstrani i više ne morate mirovati.

Ako već imate postavljen kateter za olakšavanje boli u porodu tada anesteziolog mora dati jaču dozu lokalnog anestetika kroz kateter. Ta će doza djelovati za carski rez. Ako je carski rez vrlo hitan može se dogoditi da nema dovoljno vremena za pojačanje anestezije preko epiduralnog katetera i može se preporučiti drugačija anestezija.

Znat ćete kada spinalna ili epiduralna anestezija djeluju jer će vaše noge postati teške i tople. Možda ćete osjećati i bockanje. Utrnulost će postepeno napredovati prema gornjim dijelovima vašeg tijela. Anesteziolog će provjeriti koliko je visoko blok napredovao da se uvjeri da ste spremi za operaciju. Ponekad je potrebno mijenjati položaj tijela da se uvjerimo da anestetik dobro djeluje. Često će vam mjeriti krvni

tlak. Kad anestetik počinje djelovati babica će vam postaviti cjevčicu (urinarni kateter) u mokraćni mjehur da bi se mjehur praznio tijekom operacije. Ovo ne bi trebalo biti neugodno. Kateter će biti ostavljen u mjehuru do slijedećeg jutra, tako da ne trebate brinuti oko mokrenja.

Za operaciju ćete biti postavljeni u ležeći položaj sa blagim nagibom na lijevu stranu. Ako u bilo kojem času osjetite mučninu recite to anesteziologu. To je često uzrokovano padom krvnog tlaka. Anesteziolog će vam dati adekvatan lijek za to.

Dok se dijete ne rodi davat će vam kisik preko prozirne plastične maske da se o bebi osigura obilje kisika prije rođenja.

Operacija

Vas i vašeg pratitelja od operacijskog polja dijeli zaslon. Anesteziolog će biti uz vas sve vrijeme. Možda ćete čuti masu zvukova u pozadini. To je zato što porodničar radi sa timom babica i operacijskog osoblja.

Rez kože je obično malo ispod vaše bikini linije. Jednom kad operacija počne možete osjećati potezanje i pritisak, ali ne biste trebali osjećati bol. Neke žene taj osjećaj opisuju kao “da netko pere u mom želucu”. Anesteziolog će vas tijekom cijele procedure procijenjivati i dati vam dodatni lijek protiv bolova ako je potrebno. Iako je to neuobičajeno, ponekad će biti potrebno da dobijete opću anesteziju.

Od početka operacije do poroda djeteta prođe deset minuta. Neposredno nakon poroda babica brzo posuši i pregleda vašu bebu. To može učiniti i pedijatar skupa sa bobicom. Nakon toga, vi i vaš partner možete zagrliti svoju bebu.

Nakon poroda lijek koji se zove Syntocinon daje se u venu da pomogne stezanje maternice i porod posteljice. U venu se daje i antibiotik koji smanjuje rizik infekcije rane. Porodničaru će trebati oko pola sata da dovrši operaciju. Nakon toga ćete možda dobiti čepić u debelo crijevo da vam otkloni bol nakon što anestetik prestane djelovati.

Kada je operacija gotova

Trebat ćete pomoć da se lagano pridignete u krevetu a zatim će vas odvesti u prostoriju za oporavak gdje će vas neko vrijeme nadzirati. Vaš partner i beba, često, mogu biti s vama. Vašu bebu će izvagati i zatim možete početi sa dojenjem ukoliko želite. U sobi za oporavak anestetik će postepeno popuštati i možete osjetiti osjećaj bockanja u nogama. Unutar par sati moći ćete ih ponovo pomicati. Analgetici koje ste dobili sa spinalnom ili epiduralnom trebali bi djelovati još nekoliko sati. Kada budete trebali još analgetika zamolite bobicu da vam ih da.

Što će se događati sa općom anestezijom ?

Dobit ćete da popijete antacid, dok će vam urinarni kateter uvesti prije opće anestezije. Anesteziolog će vam dati da udišete kisik preko maske za lice tijekom nekoliko minuta. Kada su porodničar i cijeli tim pripravljeni anesteziolog će vam dati anestetik u venu i uspavati vas. Neposredno prije nego što zaspete asistent anesteziologa pritisnut će rukom lagano na vaš vrat. Ovo se radi da se spriječi ulazak želučanog sadržaja u vaša pluća. Anestetik djeluje vrlo brzo.

Kada ste uspavani postavlja se cijev u vaš dušnik da spriječi ulazak želučanog sadržaja u pluća i da omogućí aparatu da diše za vas. Anesteziolog će nastaviti davati anestetik kako bi vas održao uspavanom i omogućio porodničaru da sigurno porodi vaše dijete. Ali vi neće znati ništa o tome.

Kad se probudite možda ćete osjećati neugodu u grlu od cijevi kao i bol od operacije. Također možete osjećati mučninu i pospanost neko vrijeme. Ali uskoro bise se trebali vratiti u normalu. Prevest će vas u sobu za oporavak i vi ćete vidjeti svoju bebu i svoga partnera. Možda ćete dobiti aparat za samokontrolu bolova koji vam uklanja bol pritiskom na jedan gumb kad god to trebate. Ukoliko to nije dovoljno zamolite babicu sa dodatni lijek protiv bolova.

Neki od razloga zbog kojih ćete trebati opću anesteziju

- U nekim stanjima kod kojih je poremećeno zgrušavanje krvi bolje je izbjegavati regionalnu anesteziju
- Može se dogoditi da nema dovoljno vremena da regionalna anestezija djeluje
- Regionalnu anesteziju je vrlo teško, ponekad i nemoguće dati kod teških deformacija kralježnice
- Ponekad, spinalna ili epiduralna anestezija ne djeluju dovoljno

Uklanjanje bolova nakon operacije

Postoji nekoliko načina da vam se uklone bolovi nakon carskog reza:

- Regionalno: epiduralno ili spinalno vam se može dati dugodjelujući lijek protiv bolova (analgetik).
- U nekim bolnicama ostavljaju epiduralni kateter za kasniju upotrebu.
- Često se na kraju operacije daju čepići za uklanjanje bolova.
- Injekcije morfija ili sličnih analgetika u mišić daju babice.
- Venozno: (morfij ili slični lijekovi)- sami možete kontrolirati količinu. Ovo se zove “ Od pacijenta kontrolirana analgezija (PCA).”
- Oralno: babica vam daje tablete kao što su Voltaren ili paracetamol

Prednosti regionalne u odnosu na opću anesteziju

- Spinalna i epiduralna su obično sigurnije za vas i vaše dijete.
- Vama i vašem partneru omogućuju da zajedno doživite porod.
- Nećete biti pospani nakon poroda.

- Omogućava vam da ranije započnete sa dojenjem i uspostavite kontakt sa svojim djetetom.
- Imat će te bolju kontrolu bolova nakon poroda.
- Vaše će se dijete roditi budnije.

Nedostaci regionalne anestezije u odnosu na opću

- Spinalna i epiduralna mogu sniziti krvni tlak, iako se ovo lako tretira.
- Općenito, može trebati duže vremena da počnu djelovati od opće anestezije.
- Ponekad, se može desiti da se osjećate drhtavo.
- Rijedak je slučaj da ne djeluju potpuno tako da može biti potrebna opća anestezija.

Takoder mogu uzrokovati:

- Bockanje duž jedne noge, češće kod spinalne. (Kod otprilike jedne od deset tisuća spinalnih anestezija ovo može potrajati nekoliko tjedana ili mjeseci).
- Svrbež za vrijeme operacije ili nakon nje, ali ovo s može otkloniti
- Tešku glavobolju kod manje od jedne na stotinu žena. Ovo se može tretirati.
- Lokalnu napetost u leđima tijekom nekoliko dana. Ovo nije uobičajeno.

Spinalna i epiduralna ne uzrokuju kroničnu križbolju

Nažalost, križbolja je vrlo česta nakon poroda, osobito kod žena koje su je imale i prije i tijekom trudnoće, ali spinalna i epiduralna je ne uzrokuju.

Rođenje djeteta carskim rezom je sigurno , a može biti i vrlo korisno iskustvo. Mnoge žene odabiru da ostanu budne tijekom operacije. Neke trebaju biti uspavane zbog razloga koji su gore navedeni. Nadamo se da će vam ova brošura omogućiti da donesete informirani odabir anestezije za vaš carski rez.